

מענין לענין*

החדשה לאסוף בכל תפוצות-ישראל מציוניים ולא-ציוניים כאחד. אכן, לא גדול הוא ה"בטחון" בחבתם של ההמונים מישראל, שהציוניות ה"מנצחת והמגשמת" נשענת עליהם, אם באי-כחה לא היו יכולים אפילו לצפות לסכום גדול מזה! –

שנית, הקונגרס קבל החלטה של מחאה כלפי הרדיפות של יהודי-גרמניה, – מחאה פושרת, שהחרם על גרמניה הם מלהזכיר בה! – ו"מחאה" כזו נגד היטלר יוצאת מקונגרס, שרובו סוציאליסטים וראדיקאליים, שלכאורה היו צריכים להיות שונאים-בנפש של היטלר וההיטלריסמוס, והתנגדו לו הרביוניסטים דוקא, שחבר אחד חדש של ההנהלה הכתיר אותם בשם "היטלראים"! –

ובאותה שעה סידר מוסד ציוני כאפ"ק, בידיעתם והסכמתם של "מוסדים מוסמכים" (כמו שהודיע דבר זה בהודעה מפורשת – למרות כל ה"הכחות" הדיפלומאטיות), הסכם עם הנאציסטים, שעל-פיו תוציא היהדות הארצ-ישראלית 3 מיליוני-מארק מגרמניה ותכניס את תמורתם לגרמניה בסחורות, שהן שוברות את החרם ממילא, מצד אחד, ופוגמות בהתפתחותה של תוצרת-הארץ, מצד שני. בשביל נזיד-עדשים

XY. הקונגרס הציוני השמונה-עשר.

עָשָׂר.

הקונגרס הציוני השמונה-עשר – אבל כלום היה קונגרס ציוני? –

כלום קונגרס הוא זה, שרוב-זמנו עבר עליו בשאלת הנשיאות ובשאלה בדבר הרכב-ההנהלה, יותר נכון – בדבר הוצאתו של אדם אחד מן ההנהלה הקודמת? – וחשובה כל-כך היתה "הוצאה" זו, עד שכדאי היה להקריב על מזבחה את כל מפלגת-"מזרחי", ואפילו לעורר במפלגה זו מחשבה, שתצא מן ההסתדרות הציונית. – הנה מה שמילא את הקונגרס, יציר כפיו של הרצל, בתחילתו ובסופו.

ובאמצעיתו נעשו עוד שלשה דברים "גדולים": ראשית, נקבע תקציב שנתי של 175 אלפים לא"י, שמהם 60 אלף יוצאו לתשלום-חובות ולערך 30 אלף – להוצאות של ה"אפאראטי". ישארו, איפוא, לערך 85 אלפים לצרכי חינוך, עליה והתישבות שלשתם יחד. ולמי שרוצה להבין, מה חשיבותו של סכום זה בארץ-ישראל של עכשיו, די יהא להזכיר, שהתקציב של עיריית תל-אביב הוא השנה 188 אלפים – יותר מכל מה שמשערת ההנהלה

* עיין "ביתר", החוברת הקודמת.

של 225 אלף לא-י מכרה הציוניות את הבכורה – לעמוד, בתור התנועה-הלאומית של עם-ישראל (בהיא הידיעה), בראש היהדות העולמית בהתנגדותה הפעילה למעשי-אכזריות כלפי היהודים, שאפילו הנגישות הצאריסטיות מחוירות לעומתם! –

“היהודים הגרמניים ביקשו כך”, “שאלת-המכירה של תפוחי-הזהב הכריחה לכך” – כלום הציוניות מביאה בחשבון בקשות ואינטרסים של יחידים וקבוצות? ואם “רבני-המחאה” בימי הקונגרס הראשון ביקשו את הרצל, שלא יעשה את היהודים לאומללים על-ידי הציוניות, שמכרות עליהם כעל זרים באירופה וכעל בנים לארץ רחוקה שבאסיה”, – כלום שמע הרצל לקולם? ואם החבורה של הגרמנים בני-דת-משה” טוענת אותה טענה עצמה על הציוניות כיום, – ובכן צריכה הציוניות לעבור ולהבטל מן העולם? – ו”מכירת תפוחי-הזהב” – אבל אימתי מכרה הציוניות את כבוד-ישראל בעד פרוטות ודינרים ולירות? –

ואולם מיום שנמכרה הציוניות לבלתי-ציוניים בצפיה-לכסף, שלא נתקיימה, שוב אין להתפלא על שום דבר...

ומה השיגו חברי-הקונגרס על-ידי הפשרה? –

את רצונה של גרמניה הנאציסטית לא סָפְקוּ ועתונם הרשמי Völkischer Beobachter ו-גביאם דיר גִיפְלֶס הוסיפו להתנפל על יהודי-גרמניה ולאיים עליהם בנגישות חדשות על שהקונגרס הציוני “נועז” בכלל להביע את מחאתו כלפי עושי-המשפט וגזל-הזכויות של יותר מחצי-מיליון יהודים. זהו מה שהשיג הקונגרס בפשרנותו בגרמניה. וביהדות העולמית הגיעו הדברים לידי כך, שבועידה

לשם הקונגרס היהודי העולמי בו-יניב דבר ציוני נלהב, מאנשי הקונגרס הראשון, כסטִיפֶן ווייז, אחד מבעלי המצפון הער ביהדות כולה, קשות על הקונגרס הציוני, ואפילו הובעה הדעה בוועידה, שיש להחרים את יהודי ארץ-ישראל על הפרת-החרם מצדם; ולמוצקין, ראש הקונגרס הציוני, הודה בגלוי, שהקונגרס טעה בהתנגדותו לחרם.

ונשאלת השאלה: אם, אפילו חוץ מתביעתם של המצפון היהודי ושל כבוד-האומה, כדאי היה לתת חרב ביד שונאי-ציון מכל המינים ובכל מקום על-ידי יחס קָצָאִי זה להיטלר שבביל להציל כספים של יהודי-גרמניה, שיבואו לארץ-ישראל ושאף הם לכשעצמם היו מוצאים דרך להצילם, כספים, שאנו נשלם בעדם בהפחתתה של תוצרת-הארץ, כלומר, בהפחתת מספרם של הפועלים והיצרנים בארץ, והעיקר – שנשלם בעדם בכבוד-ישראל ובכבוד-התנועה? – זהו הדבר היגדול-השני, שעשה הקונגרס.

ומה עשה הקונגרס עוד?

הוא עשה דבר שלישי “גדול”: מינה ועדת-חקירה בדבר קבוצה של “ציוניים מהפכנים”. ויש מי שרואה בימעשה רב” זה של הקונגרס את “האידיאה המרכזית” שלו: את ההתנגדות ל”כוח הפיס” בתור “גורם ראשי” בציוניות (קלינוב, ב”הארץ” מיום כ”ו באול תרצ”ג). וחשיבות מרובה כל-כך מיחסת ההנהלה ה”שמאלית” (לדעת, בציוניות בתור כוזאנו, התובעים ציוניות טהורה ושלמה, שמאליים אנו, וימניים הם כל המסתפקים בציוניות של ויתורים בצרוף תערובת מארקסיסטית) החדשה ליועדת-חקירה זו, עד שמצאה לנכון להזכיר אותה אפילו ב”כרוז” הראשון שלה אל כל הציוניים כולם.

והנה אין אני רוצה לעמוד על העובדה, שלמרות ה"פירוש המוסמך" של היושב-ראש בקונגרס, ל. מוצקין, שאין ועדת-חקירה זו רוצה להשפיע על מהלך המשפט בדבר רצח-ארלוזורוב, הודיע אדם נייטראלי כהעורך-דין ד"ר גרונימאן, היושב ראש במשפט הקונגרסאי, שהכרת הצורך בלבד בחקירת מציאותה של קבוצה טרוריסטית בין הריביוזי-ניסטים מצדו של קונגרס ציוני אי-אפשר שלא תשפיע על מהלך המשפט בארץ-ישראל, ועל הלך-הרוחות כאן—לא-כל-שָׁקֵן ? — ואין אני רוצה לאבד אף טפה אחת של דיו כדי להכריז, שאין אני וחברי לדעות רואים את היכוח הפיסי בתור "גורם ראשי" בציוניות. רק בהגנה על עצמנו ואומתנו מותר לנו להשתמש ב"יכוח פיסי",—דבר, שהודה בו בימים האחרונים גם פאציפיסטן גמור כאיי-נ-שטיין. ואולם רוצה הייתי לשאול את השאלה הישנה והמפורסמת:

— והשופטים מהם ?

אילו היה הימזרחי דורש ועדת-חקירה כזו, הייתי מבין: הרי הימזרחי מטיף ליהדות המסורתית, שהיא שונאת באמת כל "יכוח פיסי". ואילו היו דורשים ועדת-חקירה כזו הציוניים הרחונים, הייתי מבין: תלמידיו של אחר-העם הם, שכל ימיו היה דורש: "לא בחיל ולא בכח, כי אם ברוח". — ואולם ועדה כזו דרשו בכל תוקף סוציאליסטים, שתורתם מבוססת על צפיה לימהפכה עולמית, שאי-אפשר לה בלא באריקאדות ותשפוכת-דמים (עיין שנת 1848 באירופה המערבית ושנות 6—1905, וביחוד שנות 21—1918 ברוסיה); שתורתם נשענת כולה על הימאניפסט הקומוניסטי של מארקס ואַנגלס, שאינו פאציפיסטי כלל

וכלל; ש"הדגל האדום", הסמל של תשפוכת-דמים (ולא של דם הפועל הנמצץ, כמו שאומרים בשקר הצבועים של "דבר") הוא דגלם וסמלם; ש"מלחמת-המעמדות" היא להם דבר, שאין לוותר עליו (הרי "אחדות-העבודה" ניצחה בתוכם, ולא הפועל הצעיר", שהתנגד למלחמת-מעמדות); ולסוף — שהראו במעשיהם בשביעי של פסח בת-ל-אביב, בחג-הבכורים בחיפה ובשערוריות האחרונות בחדרה ובירצ'ל'ה ובכפר-סבא, כמה הם חוששים למעשי-אלמות של חזקים לחלשים. אלה היו הדורשים, שבראשם עמד אדם, שעכשיו נבחר להנהלה ויהא הראש שלה בפועל—וממנו יצאה הקריאה לעקור מן השורש ולרדוף עד חרמה את הריביוזיניסטים, תלמידיו של "וולאדימיר היטלר", ובדבריו הזבים דם גרם לכל ההתנפלויות על הבית"רים ולכל שנאת-האחים הנוראה, שנשתלטה כיום בארץ בין חלקים שונים של הציוניים. אלה היו המתנגדים ל"יכוח פיסי" בציוניות ואלה היו המחליטים בדבר ועדת-החקירה! —

אכן, על זה אמר הוראציוס הרומי:
 — *Risum teneatis, amici ?* (ידידים, כלום תתאפקו מצחוק?).

XVI. אוסישקין.

מלאו כפיכם שושנים לבנות ועטרו את הראש בן-השבעים של מנחם אוסישקין! כי גדולות עשה. חמישים ושתים שנה רצופות עמד על משמרת-התחיה ושלושים וחמש שנים עמד בשורה הראשונה של לוחמיה. לא היה יום, שלא עבד בו אוסישקין את עבודת-הגאולה, ולא היתה שנה, שלא פעל בה חדשות.

הוא – ההיסטוריה של התנועה כולה. הוא מאחד את חבת-ציון עם הציוניות הרוחנית ועם הציוניות המדינית. הוא מקשר את הציוניות המעשית של ביליזציה בציוניות המגשמת של החלוציות החדשה. אין לך פעולה ציונית, שלא היתה בה ידו של אוסישקין, ואין לך מאורע בחייה של הציוניות, שאוסישקין לא השתתף בו.

אוסישקין הוא הסוֹנְטְיִסָה העליונה של כל הצדדים החיוביים שבציוניות מכל הזמנים והזרמים. הוא מאחד בנשמתו ובפעולותיו את כל המעשי והמדיני עם כל הרומאנטי והלאומי-הדתי שבכל זרמי-הציוניות כולם.

והסוֹנְטְיִסָה שלו אינה פשרה ונתרנות. כי אין בתוכנו לוחם, קנאי וקיצוני כאוסישקין. אף על קוצה של יוד בציוניות ההיסטורית, ביעוד המשיחי בצורתו הציונית, לא וויתר מעולם. הוא נלחם באחד-העם רבו – כשאחד-העם ניסה להגביר בציוניות את הרוחניות על המעשיות. הוא נלחם בהרצל מנהיגו – כשהרצל ניסה לדחות את המעשיות מפני המדיניות ואת ארץ-ישראל מפני אוגאנדה. והוא נלחם בווייצמאן חברו – כשווייצמאן ניסה להתפשר עם הפוליטיקה האנגלית, ממעטת-דמותו של "הבית הלאומי". והוא נלחם בפועלים האנטי-ציוניים והחצי-ציוניים על יחסם השלילי לארץ-ישראל ועל יחסם החיובי לז'ארגון האשכנזי. והוא נלחם בפועלים הציוניים על הדגל האדום שלהם ועל מלחמת-המעמדות שלהם ועל יחסם השלילי לדת-ישראל. כל ימיו נלחם ועבד, עבד ונלחם, – עד שהזקין במלחמה ובעבודה – ומלחמתו נתמעטה, אמנם, אבל עבודתו נתגברה למרות זקנתו ומחלתו. כי כוח-עלומים בו גם כיום

לעבודה הציונית, ובכל מקום, שיש בו סימן של גאולה לישראל ולאדמתו ולשונו, שם תמצאוהו גם כיום עמל וטורח כבימי-נעוריו. ומי אינו יודע את פעולותיו המדיניות הכבירות מִקְאֵטְרִינוֹסְלָאב עד אודיסה, ומאודיסה עד קושטה של התורכים הצעירים, ומקושטה עד ווירסאי, ומווירסאי עד ירושלים של הֶרְבֵּרֶט סְמוּאֵל וְרוֹנְאָלְד סְטוֹרְס –

ומי אינו יודע את פעולותיו הכל-כליות הכבירות מאסיפת דרוזֶנְיק עד הועד באודיסה, ומן הועד באודיסה עד "המשרד הארצישראלי" ביפו, ומן המשרד הארצישראלי ביפו עד הקרן הקיימת בירושלים? –

ומי אינו יודע את פעולותיו התרבותיות מבית-הספר ביפו ועד האוניברסיטה בירושלים, מן "המליץ" ו"הצופה" עד "השלח", ומן "השלח" עד "ספר-הארץ" והספריה "לנוער"? ומי אינו זוכר את מלחמתו הגדולה בעד העברית החיה וספרותה בכל הזמנים? –

חיים שלמים חי אוסישקין. חיים מלאים פעולה בלתי-פוסקת, הֶכְתָּת תוצאות כבירות, יודעת לשאוף לגדולות ושלא לבזו גם לקטנות – לשם הגדולות. חיים שלמים מוקדשים לעם ולארץ, לתרבות-העם ולגאולת-הארץ. כמה גדולים רבי-פעלים כאלה יש בתוכנו? –

ובכן מלאו כפיכם שושנים לקנות ועטרו את הראש הלבן של אוסישקין בן-השבעים. כי על-כן לב צעיר פועם בקרבו עד היום וככוחו או, לפני עשרות בשנים, כוחו עתה – לפעולה, למלחמה ולגאולה.

והוא רואה עולמו בחייו: הזרע, שזרע לפני חמישים ושנים, צמח ועלה, והשתיל הרך. שנטע לפני שלשים וחמש שנים, נעשה אילן ענף, שתחתיו חוסות רבבות אלפים מישראל. ארץ-ישראל, הקבוצנית החיה על חשבון-הגולה, זכתה, שהגולה תחיה על חשבונה – חיים רוחנים בהחלט וחיים חמריים במידה מרובה. „אכן מאסו הבונים היתה לראש-פינה“.

ובכל פינה, שיפנה אוסישקין בארץ, בכל מפעל ומעשה גדול או קטן, מדיני, כלכלי או תרבותי, שיראה בארץ, הרי יכיר את עקבות פעולתו ומלחמתו כאחת. ותנוח ברכה חמה זו על ראשו השב: כשם שזכה להתחלה של גאולת העם והארץ כך יזכה לגאולה שלמה – ליום, שבו יהא ישראל רוב בארצו ושליט במדינתו – ועיני- אוסישקין רואות ושמחות!

יוסף קלוזנר

ת י ק ו ן ט ע ו י ל ת

103	בשורה 18	במקום	εἰμαχον	ציל	εἰμαχον
61	בשורה 33	במקום	13.289	ציל	153.289